

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Wyngaerden der sele

Veghe, Johannes

Hiltrup, 1940

23. Kap. Merke noch in marien wyngaerden allerleye vrucht

urn:nbn:de:hbz:466:1-30728

le krude salstu kleyne stoten, merkende over all eer leven,
 elken doghede, ellic mynlic werck, elke lijsdamheit, elke
 mynlicheit um dyn salicheit. Desse kleyne kruden wal toe
 pulver ghestot, salstu mengen mytten aller besten wyn
 5 eerre allermeesten leeften, also dattu denkest unde danc-
 krest, woe maria unde eer kynd ut eers herten allermeeste
 leefte um dyn salicheit hebben ghedaen^{1*} all eer werke, do-
 ghede^{2*} unde verdensten an dy ghelecht unde oick all eer
 lyden dy hebben ghegheven, eer lijff, sele,^{3*} ledēn, crach-
 10 ten, wesen unde vermogen an dy te kost ghelecht hebben.
 Och laet doch dit te samen een tijt langh staen int vat dyns
 herten, en wil dit nicht snel weder affgheten, noch ut stor-
 ten. Laet dit bundeken desser myrren nicht doer lopen
 noch snel untvallen, mer wonen tusschen dynen borsten, dan
 15 sal dyn ghemynnede dy oic to hant wesen een druve van
 cyperen in den wyngaerden engaddi, als in den boeke der
 leeften staet. Als desse aller beste wyn mytten aller besten
 kruden aldus heeft to samen ghestaen int vat dyner ghe-
 dechtenissen, also dattu bedacht hebst, wat maria unde eer
 20 kynd um dyn salicheit ghedaen hebben ut der vullenkom-
 ster leeften, dan salstu syen^{4*} eder doer lecken doer den
 dichten budel dyns herten andechtich,^{5*} dat maria unde eer
 kynd all de werken dyner salicheit hebben doer gheseyet^{6*}
 unde ghelecket doer den reynen doeke eers moederlikēn
 25 unde mynliken herten in den utersten, hoechsten graet der
 leeften. Daermēde salstu verwecken dyns koelden herten
 leefte, dan machstu daer untfanghen den^{7*} aller besten
 clareet, den aller edelsten litterdranck. Den salstu
 dan en luttel proeven unde smaken in tijt, mer versadet
 30 werden, vrolic, salich, ghesund in ewicheit der ewicheit.

XXIII. Kap.

Merke noch in marien wyngaerden allerleye vrucht.

O ynnighe sele, merke doch in marien wyngaerden en lut-

^{1*} † all eer vermogen ^{2*} — doghede ^{3*} seile, lijf
^{4*} sygen ^{5*} andacht ^{6*} gesyghet ^{7*} dat ^{8*} doch eyn
 luttel marien wyngarden in edelheit ...

tel in edelheit der bomen, der bloemen, der kruden unde
 allermeest des wynstockes unde noch^{1*} boven all des wyns
 sunder mate, sunder ende. Waerlike desse wyngaerden en
 mach nicht vergaen in tijt noch in ewicheit. Em en mochte
 5 van beghynne nicht schaden noch vorst, noch rijpe, noch
 hagel, noch storm, noch vos, noch mues, noch mol, noch
 hette, noch koelde, want de here heeft dessen wyngaerden
 gheplantet, bedouwet, bewaert boven alle creaturen ut syn
 mynlichkeit um unse salicheit in tijt unde in ewicheit. Aldus
 10 is dan dessen wyngaerden alheel sunder ghebrec um marien
 vullenkomenheit unde reynicheit^{2*} van allen quaet unde is
 oick over all vull edelheit um marien overvloedicheit in alle
 guet. Johannes scrijft,¹ dat een groet wonderlic teyken
 openbaerde in den hemel, dat een vrouwe was ghecledet
 15 mytter sunnen, de mane was under eren voeten unde een
 schone crone van twelff sterren hadde se up eer hovet.
 Claerlike dit is maria selven. De sunne is dat aller claerste,
 schoenste^{3*} lecht des hemels boven all crachtich unde
 verkoerne in vele vordels. Daer salstu by verstaen, o yn-
 20 nighe sele, marien vullenkomenheit in allen dogheden in
 den hoechsten graet. Myt desser sunnen aller claerheit is
 maria ghecledet over all eer lijff, lede, crachte, synne, her-
 te, sele, hande, voete, also dat maria alheel is besloten unde
 over all becledet^{4*} als myt een cleet myt aller guetlicheit,^{5*}
 25 soticheit, nutticheit, vuricheit, blancheit, crachticheit boven
 alle lechten des hemels, boven alle borghers int overste
 jherusalem. Och desse sunne keert eer stralen unde all eer
 ghenade over all ghelyc, sunder utnemen der personen,
 den armen als den rijken, den knecht als den konyngh, up
 30 den dreck als up den bloemen, up een aes als up gold.
 Benedijt sy god in tijt unde in ewicheit,

^{1*} unde noch bo- (Hier Ms. 55 umschlagen! Der Text beginnt wieder auf Seite 132 der Hs. nach der alten Zählweise. Es fehlt aber im Text hier nichts!) ^{2*} vulkomen reynicheit

^{3*} schonste, claerste ^{4*} bedecket ^{5*} guetheit

¹ Apoc. 12, 1

de syn sunne duet schynen up guet unde quaet unde reghent
 up den rechtveerdighen unde up den bosen allene ut den
 schatte syner guetheit, all untfanghen se de claeerheit un-
 ghelike allene um eers selves unbequemiciteit. De mane is
 5 under eren voeten. Natuerlike de mane is over all unstadi-
 dich, nu groet, nu kleyne, nu rond, nu myt hoernen scherp,^{1*}
 nu halff, nu heel^{2*} verloren, nu over all openbaer, nu dunc-
 ker, nu claer, over all ghebrecliek. Och desse mane betey-
 kent unstadiciteit unde ghebrekelike^{3*} kranke unvullenko-
 10 menheit. Waerlike desse mane is over all bleeck, alto
 deepe^{4*} under marien voeten, um dat maria over all is sun-
 der alle ghebreck in tijt unde in ewicheit. Och mochtestu nu
 voert merken, o ynnighe sele, de aller schoenste crone up
 marien hovet mytten^{5*} twelff sternen, dan soldestu claeerli-
 15 ken kennen, dat se gheen ghelyc en heeft noch in eerde
 noch in hemel, noch in tijt noch in ewicheit. Waerlike alle
 ogen en moghen eer weerdicheit nicht to grunde merken,
 noch herte kennen, noch verstand of langhen,^{6*} noch tunghe
 vertellen, noch hand bescryven. Bernardus secht:¹ Alle
 20 menschen hebben alsoe grote begheerte to marien unde
 hertelike leeifte,^{7*} dat ellic daer gherne wolde scryven unde
 spreken van eer weerdicheit, want ut overvlodicheit des
 herten spreket de mund. Nochtan want se dan nicht en kunnen
 also groet loff vertellen van marien als elkes herte groet
 25 van eer^{8*} ghevoelt, daer umme ist em te luttic unde ver-
 smadelic in eers selves achte, all dat se van marien^{9*} loff
 kunnen dencken, spreken off scryven. Hijr umme, o ynnighe
 sele, all en kanstu marien guldene crone nicht besyen myt
 eren twelff sternen um eer untellike claeerheit, nochtan keer
 30 dyne oghen unde dyn herte an eer moderlike mynlicheit,
 aldus eer biddende ut dyns herten oetmoedicheit unde
 ynnicheit:

^{1*} nu scherp myt hoernen ^{2*} † nu alheel ^{3*} gebrecklic-
 heit, ^{4*} over al bleeck, is alto deype ^{5*} van ^{6*} — noch
 herte kennen, noch verstand of langhen ^{7*} also grote be-
 gheerte unde hertelike leeifte to marien ^{8*} marien ^{9*} eren

¹ ML. 183, 1065 Sermo II in Antiph. Salve Regina n. 1. „„ut
 nec in coelo inveniatur creatura quae tuam digne laudare
 queat magnificentiam; nec in terra sit, quae gloriam tuam
 exprimere valeat... Viri divitiarum multi... miserunt manus
 suas ad haec fortia; et tamen altitudinem divitiarum harum
 ad liquidum comprehendere non potuerunt,... Conati sunt,
 et non datum est ultra...“